

лецъ съ пушка. На устието на пушката се слага пара, която слѣдъ като се натисне пружина, пада въ една затворена каса. Нѣщо прѣди 12 години, тукашното чехско дружество купи 10 такива стрѣлци и ги подари на дружеството „св. Кирилъ и Методий“, въ надежда че отъ чехски богатъ източникъ на събиране помощи, ще може добръ да си послужи и българското дружество. Ала само единъ пжтъ бѣха стрѣлцитѣ въ дѣйствиe, въ градинското увеселение на 11 Май оная година. Отъ тогава редъ години се минали, и азъ не вилѣхъ вече чехскитѣ стрѣлци. Чакъ лани се срѣзнахъ съ двама на чаршията. Нѣкой си прѣдприемливъ спекулантъ играчъ съ портокали и локуми ги бѣ впрѣгналъ въ прѣдприятието си; какъ ги е получилъ отъ друж. „Св. Кирилъ и Методи“, не зная. А още единъ примѣръ. Въ врѣме на Стамболова, когато се издаваше вѣстникъ „Свобода“ азъ единъ денъ нѣкакъ огриженъ минавахъ безцѣлно по Софийскитѣ улици. Срѣзна ме единъ продавачъ на вѣстника и вика: „Господине, Свобода!“ Не обръсахъ внимание върху момчето. То нѣкакъ се съща, че съмъ чужденецъ и вика: „Свобода, зенъ сантимъ“. Казахъ му азъ „защо ти, българинъ, говоришъ нѣмски, а гаменътъ ми отговори: „нѣмски, български, все едно; нали сме си всички славяни“.

Ала да се върна къмъ прѣдмета. Показахъ срѣдствата, които причинили прѣвратъ въ чехската гражданска класа. Въ онова врѣме поетическитѣ трудове, които днесъ стоятъ несравнено по-долѣ отъ творенията на първитѣ Вазови епигони, бѣха една коларовска смѣсъ отъ еротика и патриотизмъ; това бѣха наивни творения, наивни изобилия отъ селянки, кантати и оди — но дѣйствуваха силно! Тази спекулативна елевация къмъ сентиментална любовъ намѣрила широко поле въ чехскитѣ сърдца. Любе съ еротически платонизмъ на надземско и небесно сщество бѣше у Коларъ идентифицирано съ гениусъ на славянство и у неговитѣ епигони съ идеала на отечество. Надвишено любовно чувство бѣше придружено съ патриотически възторгъ, сентименталната патхетика на любовта бѣше съпровождана съ педантическа национална строгость. Ала има едно нѣщо, което заслужава особено внимание: интелигенцията открива чехска провинция, защото първитѣ чехски апостоли сж синове на чехскитѣ хижи, синове които въ душата си носятъ идеалната страница на чехскитѣ селяни. Поетитѣ отъ това врѣме откриватъ прѣдъ гражданитѣ чудесната чехска народна пѣснь, която подържатъ въ своитѣ творения. Тѣ я комбиниратъ и парафразиратъ. Стига човѣкъ да прочете „ohlas písni-šeských“ (отзивъ отъ чехскитѣ пѣсни) отъ Челаковски, за да разбере влиянието на чехската народна пѣснь върху поривитѣ на сърдцето на този на свое врѣме великъ чехски поетъ. Още повече туй се яви въ Ербеновата китица*). Българската прѣводна литература, която за жалость може да се похвали съ много малко прѣводи изъ чехската литература, много ще се обогати съ прѣвода на Ербеновитѣ: Пепелянка. Избранитѣ народни басни и повѣсти на другитѣ славянски клонове“

*) Госпожа Ф. Визнеръ съ чудеснитѣ двѣ балади: „Водень“ и „Бжднимъ вечеръ“ е запознала софиянци на концерта на „Слав. Благ. Д-во.“